

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос адыга

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къыщегъэжъагъэу къыдэкы

№ 3 (21973)

2020-рэ ильес

Гъубдж

Щылэ мазэм и 14

ОСЭ Гъэнэфагъэ ииэп

къыхэтутыгъэхэр ыкли
нэмыкы къебархэр

тисайт ижъугъотэштых

WWW.ADYGOVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Ямэфэккэ къафэгушIуагъ

Адыгэ Республикэм и Лышьхъэу Къумпъил
Мурат урысые печатым и Мрафэ ипэгъоккэу
шъолтырым икъэбарлыгъээс амалхэм яжур-
налистхэм ыкли яофишIехэм тыгъуасэ аlykлагъ.

Адыгэ Республикэм и Лышьхъэ ишу-
хъафтын зыфагъэшъошагъэхэм Къумпъил
Мурат афэгушуагъ, яофишагъеккэ къалэ-
жыгъэхэр аритыжыгъэх. Республика
гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредакции
иобозревателэу Емтыйль Нурбый къы-
тьэхъазырыгъэ рубрикэу «Культурэмрэ
спортымрэ» зыфиорэр гъэзетхэм ыкли
журналым къащыхаутыгъэхэм анахъ
дэгъою къахахыгъ. Ильес пчъагъэ ху-
гъэу ищихъу аригъалозэ Нурбый Ioф
ешIе, исэнхъякткэ Iепэлсэнэгъэшхо
зыхээл журналист. Спортым, культурэм,
искусствэм, нэмыкы лъэнныкуабэхэм
тиофшIэгъу альяэсы, итхигъэхэр гъэ-
зетеджхэм ашIогъэшIэгъон, осэшу
мэхъанэу илэм кIэклэу къытегушыагъ,
ащ уасэ къыфэзшыгъэ жюром, анахъэу
республикэм ипащэ, афэрэзагъ.

Журналистхэм ялэлэсэнэгъэ хагъэ-
хъонымкэ шъолтырым юфтьхэбзэ гъэнэ-
фагъэхэр зэрэшьизэрахъэхэр Адыгейим
ипащэ хигъэунэфыкыгъ. Джащ фэдэу
AP-м и Лышьхъэ пшъерильеу къыгъэу-
цугъэр агъэцаккээ, республикэ гъэзет-
хэм яредакциехэр зычэйтхэ унэм ыклоцI,
кабинетхэм игъэктотыгъэ гъецкIэжын-
хэр арашыллагъэх. Непэрэ мафэм
ехуулэу «Адыгэ макъэм» гъэцкIэжын-
хэр щаухыгъэх, мы мазэм ыклем нэс
«Советскэ Адыгейими» юфшиэнхэр ща-
ухынхэу ары.

Юфхъабзэм хэлэжьагъэх Адыгейим и
Лышьхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ
я Администрации ипащэу Владимир Свеженец, AP-м лъэпкэ юфхэмкэ, Iэкыб
къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм
адырье зэлхыныгъэхэмкэ ыкли къэбар
жъувъэх имамалхэмкэ и Комитет итхъа-
матэу Шхъэлэхъо Аскэр, лъэпкъым
итхэкло цэрыйлоу МэшбэшIе Исхъякъ,
республикэ ыкли район гъэзетхэм яре-

дактор шхъялэхэр, телевидением ио-
фишIэхэр, нэмыкхэри.

AP-м и Лышьхъэ зэлүкIэгъум пэублэ
псалтэ къышишызэ, хэутын юфым фэ-
гъэзэгъэ пстэуми, журналистхэм ясэ-
нэхъят мэфэккэ, ильэсиккэу къихъагъэм-
кэ къафэгушуагъ, гъэхъэгъэшIухэр
ашыхээ ыпэккэ лъыкъотэнхэу къафэ-
льэуагъ. Мэфэк зэхахъэм къыдыхъэлты-
гэштэу журналистикэм ыльэнныкъоккэ

къафашы. AP-м и Къэралыгъо телера-
диокомпание тематическэ къэтынхэр
зэхээшьэрэ икъулыкъу художественхэ
къэтынхэмкэ иотдел икъэтынхэр зези-
шэрэ Дэчлэжь Светланэ иофишIагъэу
«Чужих детей не бывает» зыфиорэм
осэшхо фашыгъ, AP-м и Лышьхъэ
ишIухыафтын фагъэшъошагъ.

Дэчлэжь Светланэ нэужым гүшIэг
зештэм, иофишIагъэу къыгъэлэгъуагъэм

— Журналистхэр зэнэкъокуу зэф-
шхъафхэм ахэлэжьэнхэ, ясэнхъякткэ
зауштэшьжын амал яэнээр мэхъан-
шхо зиэ лъэнныкъохэм ашыщ. Ар
къыдэлти, профильнэ Комитетым
зэхишэрэ зэнэкъокуухэм яшIухыа-
фтын фонд нахьыбэ тшыгъэ, — къыуагъ
Къумпъил Мурат.

(ИкIэх я 2-рэ н. ит).

ЯМЭФЭКІКІЭ КЬАФЭГУШІУАГЬ

(Икзух).

Районхэм ашылэ СМИ-хэм йошшіеням ылъэнүкоктамалея алеклэхэм бекэ ялтыгыг шуагээ кытэу япшьерильхэр агъецкіен зэральхээтийр. Ахэм гумекігыуоян эхэм дэгэу зеращигуазахэр, аш даю щыклагъехэр дэгээзижигицхэм анаэ зэрэтирагъетыщир, іэпилэгти тедээ арагъегтотынмкэ амалея щылэхэм зэрхэпплэштхэр блекигээ ильэсийм мыш фэдээ зэлукігыуоян зэхашаагьем АР-м и Лышхэе кышилгыагь. Аш епхигыгээ муниципалитетхэм япшхэм пшьериль гэнэфагъехэр афишыгъагь. Непэр мафэм ехулэу ар зешохыгыг зэрхэхуягээ кылэхупчагь.

Муниципалын гэзэтэхэм яредакторхэм ашылхэм кызэралаагьемкэ, журналистхэм, нэмикт йошшіхэм ялжжапкэ хэшшыкіен кыалтын альэкигыг, джащ фэдээ редакциехэм яматериалын-техническэ зытет нахышу шыгынэм анаэ тирагъетыгь, непи мы йошшінир лягъекуяг. Мышкэ іэпилэгти кыфэхуягээ республикэм ишац кыфэрэзагь.

Үпеклэ улъыкотеням, журналистым

кыгъехвазырыгээ материалыр цыфхэм ашыгъешшігъонынам афеш гээзт нэклубхөхэм адаклоу, Интернетийн непа амалея кытыхэрэри гээфедэгъэнхэ зэрэфаем щеч хэлъэп. Республике имызакъоу, Урысыем, кыралыгто зэфэшхэхэм ашыгсэухэрэм кыбэрхэмкэ талтынэсын, Адыгейр зерифэшшуашу кыацыдгээгээгээ зэрэфает республикэм ишац пчагъагь кытуягь.

Шольырым ихъухэрэ хуугъешшагъехэр, кыбэр шхъялехэр шьоры цыфхэм алтызыгъээсэир. Хабзэмрэ обществэмрэ зэпхыныгъэ яэнным, шхъэихыгъэу зэдэгүүшнхэм шуффэгъезагь. Гэхэгъехэм адаклоу, гумекігыг зыдэшти щыгпэхэри журналистхэм ятхыгъэхэмкэ, якъэтихэмкэ кыагъэнэфэнхэр, ахэр дэгээзижигыгъэнхэм хэбээ кулыкүхэм анаэ тирагъедээзэнры мыш дэжымынах шхъялэу щит, — кылэгыагь Кумпыл Мурат.

АР-м и Лышхэе ишхуяфтын кызыфаагьшошагъехэм, хэутын йофым хэшагъехэу зимэфэкт хэзигъэунэфы-

кыхэрэм кыафэгушуагь льепкыр зэргүүшхорэ тхэклошхуо Мещбэш Ихъякъ. Республике гээзтитлум нахышулоо йофаш эзэрхуягъэр кыхигъэшшигь. Шольырым хэхъоныгъэу юшыхэрэм адаклоу цыфхэр зыгъэгумэхъэрэ йофынхэм журналистхэм анаэ нахь тырадээн, ахэр кытхынхэ фауя ылтыгатгь. Джащ фэдэу министрэхэр ти журналистхэм нахышбэрэ алыкхээз, йофэу ашэрэм цыфхэр щыгъэгъозэгъэнхэм мэхъанэшо зэрилэр, джашыгъум обществэмрэ хабзэмрэ зэпхыныгъэ пытэ зэрэзэдэягъэштийр Мещбэш Ихъякъ кыхигъэшшигь.

Профильтын имызакъоу, министрствэхэм журналистхэм азыфагу зэнэкъохуяр зэхашхээз ашымэ шогъешхо кызэрэтиштийр, аш фэдээ еклонлаклэм мы сэнэхьятам хэшагъхэм агу нахь кызэрэдэшштийр кытуягь гээзету «Советск Адыгейм» иредактор шхъялэу Цундыш Зарэ. Республике гээзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шхъялэу Дэрбэ Тимур, телерадиокомпание «Адыгейм» ишац Жаклэмикъо Вячеслав, Адыгейм журналистхэм я

Союз итхаматэу Бээджэхъыкъо Абрек, нэмикхэри кыгүүшүагъэр, йошшіеням нахь шуагээ кытэу гээсэгээнхэмкэ предложение гэнэфагъэхэр кыахыгъэх.

Грант зыпыль федеральнэ зэнэкъохуяр республикэм журналистхэр нахышбэрэ ахэлжжэнхэм фэүээнкыгъэнхэм мэхъанэшо зэрилэр Адыгейм и Лышхэе кытуягь, профильтын а лъэнкъомынаэ нахь тыригъэтинэу пшьериль кыфишигь.

Шхъэихыгъэ зэдэгүүшшэгъоу щылаагьэм йофыгъо зэфэшхуяфхэр кыщаэтигъэх, льепкъ проектхэм ягъэцкіен журналистхэр кыхэлжжэнхэм зэральхээдэшштийр шогъэжъяа гээзету ныдэльфыбзэмкэ тхэхэрэм апае хэушхуяфыгъэ зэнэкъохуяр зэхэшгээнхэм, ахэм шхъяфтынхэр афэгъэшшэгъэнхэм нэсэу. А пстэуми республикэм ишац ынаэ атыридзагь, кыбэрлэгъэлэс амалхэм тапэки іэпилэгти зэрэгбэтийр пытагь хэлъэу кытуягь.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Зэфэхы- сыжхэмрэ пшьэрыйлы- кіхэмрэ

Адыгэ Республике социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэу ышыхэрэм, ахэм зэфэхысыжьуягь афэхуяхэрэм, тапэки пшьэрыйлыяу кызэралаагьхэрэм афэгъэхыгыагь АР-м и министрэхэм я Кабинет йошшінэгыу зэхэсигыу тигуасэ илгэгээр.

Пэублэм Кумпыл Мурат кызэрэхигъэштийр, УФ-м и Президентэу Владимир Путиним кыгъэнэфагъэ жъоныгъоктамалея унашьуаклэм кыдыхэлтийтэгээ пшьэрыйхэрэг ягъэцкіенкэ блэкыгыг ильэсийг ягъэжжаплэу щигыг. Мышкэ Адыгейм йошшінэшо щашлагь. 2019-рэ ильэсиймкэ агъенэфагъагьэр зэкээ зешохыгыг зэрэхуягээр республикэм ишац кыхигъэштийг.

— Экономикэм зыпкь итэу хэхъоныгъэштийг ишы. Мышкэ йофеудгэцаклэрэм федеральнэ гупчэм осцэшу кыфишигыг — блэкыгыг ильэсийм ыкіэм сомэ миллион 350-рэ хурэ грант іэпилэгтүр тишильыр кылэхэгъагь. Пшьэрыйлыяу — цыфхэм ящиэлэц-псэукэ нахышу шыгынэм — ылъэнхыкокт ыпэки тиизэрэлхыкотагьэм щеч хэлъэп. Аш йоф дэзышэгээ пстэуми льэшэу сафэрэз, кытуягь Кумпыл Мурат.

Адыгейм социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэштийг ильэситфым кыклоц ильэс кыс республикэм сомэ миллиардитү тедээ кызэрэлхэхаштийр, а мылькур шуагээ кытэу гээфедэгъэн зэрэфает Кумпыл Мурат кыхигъэштийг. Джащ фэдэу Хэгъэгү зэошхом Теклоныгъэ кызыщыдахыгыг ильэс 75-рэ зэрэхуярэз зерифэшшуашу республикэм зэрэхыгъэунэфыкыттийр кытуягь.

ГҮНЭЖЖЫКЬО Сэтэнай.

Зызэхащагъэр ильэс 298-рэ хуугъэ

УФ-м и Прокуратурэ загъэпсигыг ильэс 298-рэ зэрэхуягъэм фэгъэхыгыг мэфэкт зэхахь Мыекьюапэ щыкыуагь. Аш хэлэжжагъэх Адыгэ Республике и Лышхэе Кумпыл Мурат, АР-м и Кыралыгто Совет — Хасэм и Тхаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхъялэу Сергей Дрокинир, АР-м и Ашшэрэх Хыкүм и Тхаматэу Шумэн Байзэт, республикэм игъэцкілэк ыкчи хэбзэгъэуцу кулыкъуяхэрэм ялхыклохэр, прокуратурэм иветранхэр, нэмикхэри.

АР-м и Лышхэе пэублэ псацэ кышишээ, мы кулыкъум зищынэшыгъэ гэгэу езыпхыгьэ пстэуми ямэфеклэ афэгушуагь, гущыг дэхабэ апишхыгь. Общественнэ-политикэ ыкчи социальнэ-экономикэ гухэлхэм алтынэшыгъэенным, кыралыгтэм ылъялтэгэйтэйн, зэдэгүүшнхэм хэбээ кулыкъуяхэм анаэ тирагъедээзэнры мыш дэжымынах шхъялэу щит, — кылэгыагь Кумпыл Мурат кызэрэхуяфхэрэхэм закыфигъазээ. — Прокуратурэмрэ республикэм икъэралыгто хэбээ кулыкъуяхэмрэ юл зэхэлэу юл зэрээдашшэрэм ишүагъэлэ пшьэрыйлыбхэрэ зэшохыгыг мэхъух. Блэкыгыг ильэсийм изэфэхысыжхэм закыфигъазээм, шольырым щыпсэурэ нэбгырэ мини 8,5-м ехүүмэ яфитынэхэр ухуумагъэх хуугъэ, юфшэк 933-мэ яфитынэхэрэ зэтырагъэцжыгъэх, лэжжапкэ ылъэнхыкокт щылэгъэ щыгфэу сомэ миллион 48,5-рэ хурэр афызэлгээхээ. Джащ фэдэу шэххэгэ гэнэфагъэхэм адиштэу цыфхэм коммунальнэ фэл-фашихэр афэгъэцкілэгъэнхэм, предпринимательхэм яфитынэхэр кулыкъумэхъэнхэм, бизнесэм ылъэнхыкокт щылэгъэ администривнэ перьюхур нахь макэ шыгынэм прокурорхэм анаэ тирагъэтийг. Мэхъанэшо зиагъэхэм ашыц кыльхээ тиин-ыхынэм пэшүекъогъэнир. Ныбджэгъуягь лялпэхэр, шуумэфэкыгэ джыри ээ сышуфэгушо, псаунгыгэ пытэ шуунэнэу, шуо щылэгээ зэкээ кыжкудэхъунэу сышуфэлъяло.

Республикэ прокуратурэм юф щы-

ышшэрэ нэбгырэ заулэмэ «АР-м изаслуженэ юрист» зыфилор щытхуцээр, АР-м и Лышхэе ирэзэнгыгэ тхылхэр афагъэшшошагъэх. Мыхэм зэкэми Кумпыл Мурат афэгушуагь, кылэжжагъэхэр аритыжжыгъэх.

Республикэ ипрокурорэ Игорь Шевченкэм гущыг зештэм иошшэгъэхэм, анахьэу кулыкъум иветранхэм, кыафгушуагь. Кыпэрэ ильэсхэм афэдэу кыралыгтэм, цыфхэм яфитынэхэр кулыкъумэхъэнхэм, хэбзэгъэцжуу гээдэгээхээ зэдэгүүшнхэм, кыгъэнэфагъэрэ зэшохыгыгъэнхэм, УФ-м и Президентэу Владимир Путинимрэ Урысыем и Генеральна прокурорэ Юрий Чайкэрэ пшьэрэльзэу кыагъэуцжыгъэхэр зэрифэшшуашу зэшохыгыгъэнхэм анахьэу анаэ зэрэтирагъэтийгээр кыхигъэштийг. Джащ фэдэу кыльхээ тиин-ыхынэм пэшүекъогъэнир, иошшіеням ылъэнхык-

кэ цыфхэм, предпринимательхэм яфитынэхэр кулыкъумэхъэнхэр, ишыклагъэ хуумэ зэтэгэуцжыгъэнхэр, льепкъ проектхэр зэрагъэцаклэрэм пытагъэ хэлъэу лылпэхэгъэнир пшьэриль шхъялэу щитын. Тапэки мы йошшіеням зэрэлхэгъэцкілэхэрэх, кыяулэхэрэхэхэзэгъэуцжыгъэм диштэу іэпилэгти зэрэфхүүтхэр прокурорым кытуягь.

Прокуратурэм иошшіеням япрофесиональнэ мэфэктээ кыафгушуагьэх Адыгэ Нарожнэр, Сергей Дрокинир, Шумэн Байзэт, нэмикхэри.

Федеральнэ ыкчи республикэ мэхъанэ зилэ ведомственэ тиин лялпэхэр, щитхуцээр, шхъяфтынхэр зыфагъэшшошагъэхэм зэхахьем ашагъушуагьэх, яошшіеням ылъэнхык-

ТХАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Урысые печатым и Мафэ ехъулІэу

ЩЫГЭНЫГҮЭМ ҮГҮЗЭГҮ РЕНЭУ ИТЫХ

ащ къежэнхэм, ашюгъэш юнгыоныным мафэ къэс тъдэлажьэ. Лъэпкъ гъэз-тыр тищыгынгъэ щыщ хъугъэш, игъэхъагъэхэм тагъэгушло, щыкла-гъэхэр нахь мэктэнхэм тывпиль. Нэб-гырэ пэпчь къыгурэло тигъэзет лъэп-

**къымкэ, ныдэльфыбзэм икъэухъумэн
кэ мэхъанэу иэр.**

**Сиофоршыгъухэм япрофессиональны
мэфэкікіс сыйгу кызыдеңү сафэгушо
псаунигъе яңеу, ягъехъагъехэм ахад
гъахьоу, ягухэлышуухэр къадэхьоу**

*ильэсүйбэрэ псэунхэу, ильэсүйкэ хъяр
къызифхъагъэхэм ашыц хъунхэу
сафэльло.*

«Адыгэ макъэм» иредактор шъхьаIэу ДЭРБЭ Тимур.

Джащ фэдэх сиофоншэгтүүхэр – журналистхэр. Щынэныгъэм непэ щынхурэц-щышшээрэм цыифхэр щигъээгъозэгъэнхэм, лъэныкъо зэфэшьхяафхэмкээ гъэхъяагъезу республикэм, къэралтыгъошуу тызыщыпсэурэм ямызакъоу, лъэпкыым итарихь гъогуу, гумэктыгъоу къеуцуухэрэми, ахэм язэшшохынкээ къэралтыгъом ышшэрэмми – зэкъэми журналистхэр ашыгъооззинхэ, гурьыгъошюу а зэпстэури гъэзтеджжэхэм алъагъээсын фае. Ашшынэныгъи, іэпэлэсэнэныгъи, щэлагыги, лушыгъи и ишыклагыгъи. Зэгурьыгъырэ, зэдэлжүйнрэ, іэпыгъырэ зэфэхъужынхэм фэхъазыр юфышшэхэу непэ тигъэээт щылажьэхэрэм а шэн пстэури зэрхээлтүм угъэгушхо.

Гъэзетыр – коллектив ЙофшІэн, арзыуқтхэм агу рихыным, неуши

ИХОФШІЭН ШІОГҮЭШІГЬОН

Гъэзетым къэбарэу къихъэрэр гъэшІэгъонэу, еджэрэр зыІэпищэу тхыгъэным редакцием чІэсхэм зэкІэми Ioф дашІэ. Журналистым къыгъэхъазырыгъэ тхыгъэр гъэзет нэкІубгъом зэреггъэкІугъэштми бэ ельтыгъэр. Пстэуми апэу гъэзетеджэм ащ ынаІэ тыредзэ, нэужым тхыгъэм еджэн гухэль ешы.

Республикэ гъезетэ «Советскэ Адыгейм» пшъэдэкъыжыр зыхырэ исекретарэу Александра Минаковам урысын печатым и Мафэ ехуулэу гущыэгъу тыфэхъуѓ, илофшлэн зэрээхийшэрэм, епльыкіэу щынэнгъэм щырилэхэм зашыдгъэгъозаг.

Тигушийэгъя Адыгэ къэралыгъо университетын филологи-емкіе инфакультет 2017-рэ ильэсийн къуухыгъ ыккі аспирантурэм ишлэнгъэхэм ашы-

хигъэхъонэу члэхьагь.
— Гъэзетым юф ѿысшлэнэу
сегупшысэу къыхэкъыгъэп. Си-
цыыкүгъом къыштегъэжъагъэу
къэлэеғъаджэ сыйхууным сыйкэ-

кітапшылдау салынудың орталық хөбопсыздыгъе. Седжэнір лъешшәу сыйгу риҳыхыстыгъе, ащ кызыхекүй урысызбәзмәр литература мәркәзі кіләлегейдә жәу сәнәхъят зәэгъәгъотынәу гүхәль сышығағъе. Университеттер кызызысәухым аспирантурәм сыйчылар. Ащ иятонәрә курс сыйнаджәззә гъезетым сыйкылыхъанәу хъугъе. 2008-рә ильесим кыщағе жәкъяғъау Ioф зыщысшәрә чыныптар зәблесхұгъяеп.

Александре гъезетым юф щишлэнэ у зэрэхьгульгыг къекыжьы. Ипшъэшьэгы «Советскэ Адыгейм» щылажжэштыгъ, мыш юфшлэнэл чынпэ щылэ

зэхъум ежыры кылуханэу
къеджагъ. Тіэкly щилажъемэ
нэмыкі чыпіл клон гүхэлт илэү
тигущылэйту гъэзетым къекло-
гъягъ. Ау апэрэ мафэу редак-
цием ипчъэхэр кызызыззүйхи-
гъем кыщегъэжьагъэу фчэфэу
къекло ыкін нэмыкі сэнэхьат

Александрэ илофшIэн къины,

ау гъашлэгьоны. Журналистихэм, редакторхэм, корректорхэм, нэмэгдэхэм *lof* адешлэ, гъэзтэйм игъэхвазырын пыль. Зэрэхүүрэмкэ, *lof*шлэгтэхэм шишэрилэу ялэм льыгэсэн, ахэм зэгүүрүүнэгээ адырилэу *lof* адишлэн фае.

— Журналистыр зы лъэнъюко гъэнэфагъе фэгъэзагъэмэ, пшъедэкъыжъ зыхыре секретарыр темэ пстэуми дэгъо ащыгъозэн фае, — илофшэн нахь игъэкотыгъэу тыщегъэгүазэ Александэр. — Гъэзетым нахь гъэшэгъонэу идгъэхъашт статьяр, ар зытетышт нэккубгъор, сурэтэу хэтыштыр зыфэдизыр тэгъеннафэх. Текстэу журналистхэм къатхыгъэр тлэклү дгъэтэрзын

квадратуре покоя дает ощущение жъээни мэхъу. Построим апэу коллективыр зыпылтыр тиоффшагъэ гъэзетеджэм шёгъэшэгъонэу тшыныр ары.

Гъэзетыр статья зэмылзэужыг

тъохэмкэ баеу, къэбарыкIэхэр итэү къыдэгбъякыныр լашхэхэп. ТигущыIэгъу къызэрлермкэ, чэш клахэм нэс йоффшаплэм члэсхэуи къыхэкы. Ау аш пае кын алъэгъугъэу къащыххурэп. Ехъхэр зэрэфаем фэдэу ашлы-
П. 2. П. 22371М. Буххээ хэр чада

гъэ гъэзетым гухањо хагъуатэ.
— Республикэм щыхуре-
щышлэрэр псынкэу ыкли гъэзет-
еджэмкэ еджэгьошоу къизэрэт-
тхыщтм тыпиль, — къеуатэ
тигущлэгъу. — Къитлекхэгъэ
къэбарым ишъыпкъагэ зэхэт-

гъоклэ, ар ежь илофшаплэ зэрэшигъэфедэштэм егулшысэ.

— Ильяс зэкэлъыклохэм зычып! юф щыпшагъе зыхъук! юлофш! эгъухэри кынппэблагъэхэ мэхъу, — elo тигушы! эгъу. — Нэмыйк! чып! сыйкюнэу сырагъэблагъэми, ащ бэрэ сыйзэрэгупшисэцтыр нафэ, сымыклоштэуи кынссэхъу. Силофш! эгъухэр сиунагьо щыщхэм фэдэхъугъэх. Чып! кын инфагъэм лэпш! эгъу тыфэхъу, гушшугьо зилэм дэтэгощи. П! зэкэлдзагъэу узеде! эжбы зыхъук! кыни хъяри лэтыгъош! мэхъу.

Александэр кызыэроремкээ, гъэзетыр зы чып!э имитеу, ыпек!э лъык!отеням дэлжээ зэптихы. Аш итепльэ зэблэхүгъэним, к!э горэ хэлъхъэгъэним, къихъэрэ тхыгъэхэр нахь гъэш!эгъон хъунхэм зиахышу хэлъыр редактор шъхьа!эу Цундышк Зар ары. Аш пшъэдэкъижышху илэр къигуры!озэ илофш!эн къекlyalэ ык!и илофш!эгъухэм зэрифэшъуашэу япшъэрылххэр зерагъэцк!е-щтым пыль. Мыщ фэдэ шык!эм зэфхыхысыжышуухэр къизэрек!элтыклохэрэр гъэзетым хэхъонигъэ зеришырэм къеушыхъаты.

ГЬОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

РСФСР-м изаслуженнэ врачэу Хъагъундэкъо Нурбай къызыхъугъэр ильэс 90-рэ хъугъэ

Шсауныгъэм иухъумэкIуагъ, цIыифышIугъ

Зилорэ зишлэрэ зэтехъэу, сидигүүи игушыл эмьпцыжъэу, цыфхэмкээ зэффэгэшьыпкъагэ хэльэу щылэрэ насыпышбу. Ахэм аышыг адигэ льэпкым ыкъо классу, врач цэрылоу Хягзундэкьо Нурбый Цыклю ыкъор.

Нурбый Шэуджэн районым ит къуаджэй Мамхыгэ тыгээвэзэм и 31-м, 1929-рэ ильэсэйм кьыщыхуугъ. Цыфышу губзыгъабэр, ныбжыкэ чан үшүбэр зыдэс къуаджэм зы кэлэ ялые гукъабзэкэ Тхъэр къетагъ. Ралорэр ытхъаклумэ ихьеу, еджэнэрыр икласэу, шэнныгъэр псэү зыгүүщэу, кэлэшшоу къэтэджигъ.

Тикъэлэ шхъялаэу Мыiekъуапэ километрэ 65-кэ печыжъэу ѿц Мамхыгъэ чылпэшко гупсэф дах, ицыфхъэр шэнышло-гушбузыуух. Къуаджэр псыхъоу Фарзэ исэмэгубгъу ильэси 150-м къехъугъяа үс. Асфальт гъогушшоу чылпэм пхырыкырыэм унэгүүабэ щизэкіелтырыс. Къоджитумэ — Мамхыгъэрэ Хъакурынэхъаблэрэ — урамышко шхъялаэр, Мыiekъуапэ къыщежъяа Фэдз нэсырэр, акоцырыэкы. Мы урамым къуаджэм ыкъо дышьэу, врач Ыспэласэу, цыфышу дэдагъяа, хэткіи зэмыйблэжъыщтыгъэ Хъагъундэкъо Нурбый ыцлэхъы. Мы урамым къытихъуухъагъ, иклэлэгъу щыкlyагъ; етланэ гугъэ инхэм зыльщаа, щылэнгъэшхом игъогу зэхэкіхэм атихъагъ, ау зыкы икъоджэ гупсэ щыгъупшагъэп, нэдэлтлыпилэ зэрегтөтэу къаклощтыгъ. Шхъэлпэйтэжь ин иадыгэ лъэп-

къыкілә, хэгъэгумкілә, хэкумкілә, къуаджэмкілә зиһэгье Хягъун-дэкъо Нурубый врач къодыягъэп, итхъэльянэ емыцылыжъэу, тэубытэгъэшьыпкъагъэ зыхэлтыгъ, зэхэцэктэд дэгъугъ, исэнэхъят фэлэзагъ ыкли фэшьыпкъагъ.

Ахэм зэкіэми уасэ афашызэ, якъоджегъу агъельбаціэзэ, урам мэу Нурабый зыщыпсэугъэм ыцф фаусыгъ.

ҮНЭТІЭГУ ИТХЭГВАГЬ

Хэти ишыгээныгъэ зыфэдэштыр тхыгъаахэу къэхьу зэра-лорэм хэль щы: арэу щымытмэ, ежь фэдэ илэгьу къэлабэмэ игулъытэ-гурышэклэ, ицыфыгъэ лэдэбкэлэ, игукэгьу иныкэлэ ашхъэдэклэу ар хууьщтигъэп — цыфышоу къэхьуугарь Нур-бый, аш гъэсэнгыгэ-шлэнгыэр, акъыл уцугъэр къызыгогохъожым, ильэси 100-м зэ къэхьухэрэм ашыщэу къычлэкыгь.

Хъагъундэкъо Нурбый Дзэ Плъижъым ыцэ зыхыщтыгъе Краснодар дэтыгъе медицине институтыр зэоуж ильэсхэм къуухыгъ. 1959-рэ ильэсым къышегъэжъягъэ Адыгэ хэкум псауныгъэр къэухъумэзэнүм-кэ икъулыкъу ильэс 53-м ехүм lof щишагъ. 1971 — 1976-рэ ильэсхэм Адыгэ хэку исполн

ильтском Адыгэ хэку иотдел комым псауныгъэмкэ иотдел ипэшагъ, ильэс 22-рэ Адыгэ хэку сымэджэшым иврач шхъэларгъ.

зэфэдэу илъепкъ, Адыгейм ицыиф жуьгъэхэм атыригощаагь. Гумэкл-гуклигъу ин, къэрарышо хэтки аш илагъ, итхарьыло сидигъуи фешьыпквагъ. Врачым-кіэ, медицинэ тофышІэмкіэ анах мэхъанэ зилэр сымаджэр зэхэлтийнр, зэхэлшикынры, аш икъин, хыльзэу тельзир кыб-гурьылоныр, зэрэхъужьщтыр гурьбээлоныр, уигущылэ къабыл фэпшынры ары. Нурбый а зэпстэур къыдэхъущтыгъэ къодылеп, Іэпилэгъу тэрэз фэнүкъом игушылэ зэхыригъэхын ыкли пкыригъэхъан ылъэкшытгъ, джарэу исэннэхъат фытегъэспы-хъэгъаагь, иклэсагъ.

Іофым псэ къыпигъакІЭщтыгъ

1981-рэ ильэсүүм Нурбый щытхъуцээ «РСФСР-м изаслуженнэ врач», 1984-м — «Псайнагыгээр къэухумэгзээним иотличник» зыфиорэр, 1986-м — Ленинским иорден, 1999-м — «Адыгэ Республикаем инароднэ врач» цэ лъаплэр, 2010-рэ ильэсүүм медалэу «Адыгейим и Щытхъузехъэр» къыфагъэшьошгъах.

Хъагъундэкъор цыфыпсэр зыштобылымыгъ ыкыл ежь фэлъэкъеу зыгорэ къызтыригъенагъэп. Оптышхо зылекъэлт пещагъ, медицинэ шлэнгъэ куу илагъ ыкыл ащ игъэфедэнкээ амал-кулаишхо ыгъотыгъагъ; цыфхэмкээ зэфагъэ, зэхэдз ышыщтыгъэп — зийи зимыи; лэзэныр, сымаджэм фэгумэкъинир, фэлъэкъирэр фишлэнир къехьылъэкъищтыгъэп — ар ежь шэн шъхъяаэу хэлъеу къэхъугъагъ. Гузэлухыгъэ хвалелыгъ, уельзэлужын имыщикигъэу, ухэтми, уифэнэйкъуагъэ къильзэгъищтыгъ.

Ышыхъе фэлэжъяэжъеу, ибын-
унагъокл щык!эгъэнчъеу щы-
лэмэ, бэмэ рагъеку. Адэ нэбгы-
рэ мин пчагъэм, уильзпкъ,
уиххку цыфыбэу исхэм япсау-
ныгъэ къэуухуумэнэр сыда
зыфэбгъэдэн пльэкыщтыр? Ар
цыфыгъэшхом ильзагл. Джа
шэпхъе иныр зыкы зылэкитуп-
щыгъэп щэлэфэ Нурбый, иду-
нэететыкэ зэрэштыту лыгъэклэ,
цыфыгъэ дахэклэ зэлъыпкэ-
гъаг. Хягъундэкъом ыц!э
Адыгейим имызакъо, Урсые-
ми щызэлтшаг, гэшонигъэ-
ллытэннигъэ ини кыфырялаг. Къэххуу-
гуу мылэжын щылэп, ау цыфыбэр апсэ хэлэжыныр,
узерахэзэгъэр агу кьеоныр зы-
мыуас щылэп — джары лы-
гъэр, джары цыфыгъэр, джары
итхъэлтанэ емыццыжыгъэм
усаэу илэр. Врач цэрылоу, исэ-
нэххат гүнэнчъеу зик!эсэгъэ
Хягъундэкъо Нурбый Цыкlu
ыкъор ильэс 85-м итэу мэлыль-
фэгъу мазэм, 2014-рэ ильзесым
дунайм ехижыгъ. Ар адыгэ
льзпкъым гухэкышишо щыхъуг,
цыфыбэу ишлу зэхэзэйшагъэ-
мэ, ищтихху зэхэзэйхыгъэмэ
льзшэу агу кьеаагь.

Лъеужышу лъэпкъ медицинэм щырил Хъагъундэкъо Нурубый, аш ѿцэ псасум фэдээр сыйдигъуи еплоныр къылэжыгъ, шу ышэу щылагъ, уехъопсэнэу ыккынукырылтынэу насыпышуагъ, ыпсэ ифэбагъэ, инэф щэлэфэ цыифхэм ахигощагъ. Тильаплэ, тыэр-гүшхо. Тышыгъупшэштэл.

АДЫГЭ ЛЪЭКЬУАЦІЭХЭМРЭ ТАМЫГЬЭХЭМРЭ

Лъэхъэнэ чыжъэхэм къащегъэжъагъэу адыгэхэм ятарихъ, абзэ, якультурэ къарыкъуагъэр, яшэн-хабзэхэр зэгъэшлэгъэнхэмкэ чыплаціхэм, цыфыціхэм, лъэкъуаціхэм мэхъэнэ гъенэфагъэ ял.

Адыгэхэм адрэ цыиф лъэпкъхэм афдээр лъэкъуаціхэр ялэх. Шылпкъэ дэдэмкэ адыгэхэм лъэкъуаціхэр ялэ зыхъуగъэр мы охтэ гъенэфагъэр ары ылоу тхыгэе сирхынлаягъэп. Ау адыгэ лъэкъуаціхэр ныбжыкъіхэп. Ар къагъэнафа нарт эпосым итекстхэм ахэт пкыгъоці унаехэм.

Тльэкъуаціхэм якъэхъукіе, ягъэпсыкіе, ямехъанэ ыкіи нэмькіхеу ахэм афгъэхъыгъэе тхыгъэхэр щыіх. Ахэм ашыщых «Кабардино-черкесские фамилии» (Коков Дж. Н., Кокова Л. Дж. — Нальчик, 1993), «Султан Хан-Гирей. Избранные труды и документы» (Майкоп, 2009), «Адыгэ (щерджэс) унаціхэр, ціхэр, лъэпкъ дамыгъэхэр» (Пшыбыл Инал. Нальчик, 2003), «Адыгэ лъэкъуаціхэмрэ тамыгъэхэмрэ» (Цуекъо Алый. Мыекъуапэ, 2012, 2015) ыкіи нэмькіхэр.

Адыгэ лъэкъоці угъоигъеу щыіэр мин 11-м ехъу. Ахэр тлоу зэтепфынхэ пльэкъыщт: адыгэ лъэпкъм иехэмрэ нэмькіхэзхэм къахэкъыгъэхэмрэ: Гъукэлл, Хъакілл, Цокашл — мыхэр адыгэ лъэкъоці шыпкъех. Абыдэ, Мурат, Осмэн, Хъадис зыфэлштхэр нэмькіхэзхэм къахэкъыгъэх. Ау ахэм афдээр лъэкъуаціхэр тиниделфыбзэе

бэшлагъеу зэрэшагъэфедэрэм къыхкілеу адыгэ лъэкъуаціхэу тэлтийтэх, адыгэбзэ бзэхбзэ шыкілем тетэу къетэх, тэтхых.

Арапыбзэм, тыркубзэхэм, персыбзэм, урсыбзэм ыкіи нэмькіхэзхэм къахэкъыгъэ лъэкъоцілабэ адыгабзэм хэт: Хъалил, Испъам, Мансур, Темрыкъу, Бэгъдан, Мирзэкъан, Урсыбамбэт, Урсысэкъу, мыхэм анэмькіхэри.

Адыгэ лъэкъуаціхэр зэхъыллагъэхэм ялтытыгъеу куп-купзу бгошынхэ пльэкъыщт. Гушыіэм пае: 1) охтэ чыжъем аусыгъэхъу, пшыимре аш идумэт цыифхэмрэ афгъэхъыгъэхэр (Пшымаф, Пшыжъ, Пшыгъеун, нэмькіхэр); 2) цыфым иофшэн фэзъэхъыгъе лъэкъуаціхэр (Гъукэлл, Пхъэчэяшл, Шхончыбашл, нэмькіхэр); 3) адыгэхэм шыр зэралтытэрэр къиушихъатэу лъэкъуаціхэр (Шыгъэлыгъу, Шымыгъэхъу, Шуумраф, нэмькіхэр); 4) цыиф пкынен-лынэр, цыфым итепль, идаю, нэмькіхэм афгъэхъыгъэхэр (Лъэклэпаш, Пышхо, Делэш, Жакъэ, нэмькіхэр); 5) бзыуціхэр зыхэт адыгэ лъэкъуаціхэр (Тыгъурыгъу, Къуалэкъу, Къанджымыкъу, нэмькіхэр); 6) пцэжъяціхэр е нэмькі псыхэсхэм аціхэр зыхэт адыгэ лъэкъуаціхэр (Паго,

Пагукуу, Пцэтхъалл, нэмькіхэр); 7) псэушхъе зэфэшхъафхэм аціхэмрэ хъеци-плаціхэм аціхэмрэ зыхэтхэр (Бжъашло, Мишшэ, Цушхъэ, Тыгъужъ, нэмькіхэр); 8) адыгэ лъэпкъхэм аціхэр зыхэтхэр (Абдах, Мэхъо, Къэбертэй, нэмькіхэр).

Тхакіе зимылагъэхе цыиф пльэпкъхэм ятарихъ, яшыікіепсэукіе ишьэф зэгъэшлэгъенімкэ къэклон-лаубытуплэ зэфэшхъафхэр агъэунэфыгъэх. Ахэм зыкіе ашыш ліекъо тамыгъэхэр.

Кавказ тамыгъэхэр зыфэдэхэм, къагъэлтагъохэрэм, зэрэгэфедэхэрэм афгъэхъыгъэхтыгъе, зэфэхъыссыж юфыла-гъэхэр мымаклэу щыіх. Ахэм ашыщых цыиф гъесэгъе цірылохэу И. А. Гюльденштэнд, П. С. Паласс, Ш. Б. Нэгъумэр, Н. Н. Хуразинэр, С. М. Броневскэр, Л. И. Лавровыр, Дж. Клоклор, А. И. Мусукаевыр, нэмькіхэр.

Бэмэ хагъеунэфыкъир ліекъо бэддээмэ зы тамыгъе е тамыгъе пчыагъе зэряіэр ары. Тхакіе зямыгъэхе лъэхъаным цыфмэ яллекъо тамыгъе іэпекідээ мэхъанэ ратыщтыгъ.

Тамыгъэхэр щыіхэх зыхъу-гъэм, ахэм ямехъанэ афгъэхъыгъэу научнэ лъапсэ ялэу къебар щытэп. Гушыіэм пае, цыиф гъесэгъэшхо ыкіи зеклю А. Олеарис 1636-рэ ильэсым кавказ къушхъэчлэсэм ятамыгъэхэм ынаал атыридзагъ, ахэр тхэнным фэгъэхъыгъэхэр, аш пае агъэфедэхэр юлъытагъ.

Зэрэхагъеунэфыкъирэмкэ, кавказ тамыгъэхэм язэгъэшлэнкіе апэрэ ушэтын-зэфэхъысъжхэм апыхъагъеу алъитэрэд Д. Кантемир ары. Аш 1722-рэ ильэсым Дербент идэхъагъум

щыт унэ горэм ипчье горэм тамыгъэм ясурэт хэбзыкыгъэхэр тыришыхъэхи, «Енэгүягъо тэтэр тамыгъэхэмкэ» ыши китхэжьыгъеу ары.

Тыркуем, Египет кавказ тамыгъэхэм язэгъэшлэн юфыльхъэр зэрэццизэхашатхээм ишыхъатэу Ѣысэхэр щыіх. Гушыіэм пае, зиавор амышлэрэм ышигъэ тамыгъе 257-рэ адыгэхэм, абавинхэм, къэбэртахэм, къэрэщахэм, ермэлхэм яхеу зыдэт тхыль 1892-рэ ильэсым Египет къышыхиутыгъ. Аш ыруж охтэ бэддэ темышлэу, 1913-рэ ильэсым, мыгъэунэфыгъэ автормы истатьяу Тыркуем къышыхиутыгъэм адыгэ тамыгъэхэр хъатхэм яиороглифкэ зэрильтэрээр шотэрэзэу къышщелтээр. Аш фэдэ Ѣысэу Ѣышлэр маклэп. Джыэрэ зы Ѣысэ горэ мы юфымкэ къесхын. Зигугуу къэшыншт тхылтийтүри зытхыгъэр Адыгэ Республиком имызакью, Кавказым Ѣызэллашлэрэ археологэу, сурэтышлэу, Ѣынныгъэлэж шлагью Лэуплэкэ Нурбый ары. Итхыгытлоу («Послание из древнего города Хатыпсы», «Черкесия» зыфилохэрэм къадигъэхъэгъэ тамыгъэхэр гуфапльэу зысэлпльхъэхэм, ахэм афэдэхэр «Адыгэхэм альэкъуаціхэмрэ ятамыгъэхэмрэ» зыфилоу стхыгъэу, тло къытыра-дээжъыгъээм дэхэр сапашхъэз къиуцаугъэх. Шылпкъе, Нурбый итхыгъээм къашытгъеу пкыгъю зэфэшхъафхэр ильэс бэддэ зынныбжхъеу къагъотыгъэхэм (ильэсийн пчыагъе, аузыкъюм, мин заулэ зынныбжхъеу агъэунэфыгъэхэм) атешыхъэгъе тамыгъе зэфэшхъафхэр ашыщхэр адыгэ ліекъо тамыгъэхэр

зыдэт тхыльэу «Адыгэхэм альэкъуаціхэмрэ ятамыгъэхэмрэ» зыфиорэм дэт тамыгъэхэм ашыщыбэхэр зэфэдэх. Ахэр адыгэ ліакъохэу Агъагъе, Бэрзэдж, Быщтэ, Абыдэ, Емыхъу, Емыж, Лышэ, нэмькіхэм яллекъо тамыгъэхэм афдэх. Сэ сишшошыкіе, тамыгъэхэм бэддэ аныбж, непэрэ адыгэхэм в ахэр къызыткыгъэхэм ятамыгъэхэр зэтефх, арышь, адыгэ лъэпкъымы ыныбж зэрэбэм ахэр ишыхъатхэу плътийтэх хъущт.

Еланэ сшоштэшлэгъонир тамыгъэ мини 8-м фэдиз хъазырэу ситхыль къыщтыгъэмэ тлэкү зэхъыщирхэр ахэтых, ау зэфэдэзи къахэкъыгъэп. Ареүттэу ахэр бгээпсынхэм акъыли гупшишэ шлағыу хэлтэйн фае.

Тамыгъэхэм цыифхэм гушуагъе къашилхъэштгыгъ. Ар къыгъэштпкъэжьыз В. П. Пожидаевым итхыльэу «Хозяйственный быт Кабарды» зыфиорэм щетхы: «Всякий гость, посетив где-либо в дальнем ауле своего кунака, уезжая, почитал своей обязанностью и актом вежливости вырезать на дверях кунакой на память о себе свое родовое тавро». Шылпкъе, ліекъо цірэйхом яунапчэе зэрэпсао ліекъо зэфэшхъафхэм ятамыгъэхэр атетэу къагъотыгъэх. Цыиф байхэм, пшыхэм яллекъо тамыгъе зытешыхъэгъе быракъхэр щыіагъэх.

Джыри тамыгъэхэм афгъэхъыгъэу шьэфэу Ѣышлэр ашыщухъ зы. Ар зыфэгъэхъыгъэхэр Ѣысэхэр инмэ, лъэмшэ, аш Ѣышмэ лыгъэзээр зэрхагъэх ары. Джахэм къахэкъеу ліекъуабэмэ тамыгъабхэр ялх. Ахэр Абайхэр, Абыдэхэр, Биданэхъохэр, Болэтхэр (Болэткъохэр), Гъуклэлхэр, Дышэлхэр, Ехъулэхэр, Мэрэтикъохэр, Тамбыйхэр, Хъутхэр, Хъаткъохэр, нэмькіхэр. Мы ліакъохэм ыкіи нэмькіхэм тамыгъи 8-м е 20-м ехъухэр ялх.

Адыгэ лъэкъоці тамыгъэхэр бэддэ мэхъу. Тамыгъэ зымыгъахъи е ялагъэмэ къэзымыгъахъжырэми тарихыллагъ.

Ситхыльэу зигугуу къэсшыгъэр тло ильэс зэкілъякъохэм къыхаутыгъигъеу нахь мышшэми, непэ аш къыкэупчэрэр бэ, ау бгъотижъытштэп. Зыгорэм симылхуукэ къидэзгъэкъытштэп. Илизын естьшт.

Къыдэкъытштэп таатыгъи-мыссыгъэхъ ліакъохэу Шхъашэфыжь е нэмькі адыгэ къудаждэхэм адэсхэм ятамыгъэхэр шыттум къехъоу джырэблагъэ къысэлхъягъэх. Ахэм ягъоинкэ Шхъашэфыжь еджаплэм бэрэ адыгабзэр Ѣызагъэхъыгъе зэшхъэгъусэхэу Мэшбэшлэ Налбайхэр Аминэтэрэ Адыгэим Ѣызхэу зишшуагъэ къысэкъыгъэхэм «тхъашуугъэпсэушо» ясэо.

Мы тхыгъэм еджэхэрэм ситхыльэу зигугуу къэсшыгъэм зиллэко тамыгъе дэмьтхэм ар гъязетым къагъэхъынэу съкъяжэ.

**ЦУЕКЬО Алый.
Шэнэгъэлэжъ.**

Адыгэ лъэкъоці таатыгъи-мыссыгъэхъ				
Хъартику-Хартиков	Урус-Урусов	Екучай-Екучай	Чимо-Чимов	Тэмаз-Тамаз
Къамбай-Камбай	Шумах-Шумахов	Гут-Гутов	Огуров-Огуров	Мамсыр-Мамсыр
Осыр-Осытов	Мамчы-Мамчев	Урасы-Урасов	Кобл-Коблев	Сэт-Сетов
Бечыр-Бекиров	Блахч-Блахов	Ворук-Воруков	Бирам-Бурамов	Гашын-Гашинов
Шинаков-Шинаков	Осман-Османов	Мэфэд-Магфаров	Шынак-Шынаков	Мэлеков-Молдов
Хитты-Хитцов	Кура-Куров	Султан-Султанов	Кобл-Коблев	Хаската-Хаскатаев
Хомичек-Хомичев	Лыгху-Лыгхов	Лыгху-Лыгхов	Лыгху-Лыгхов	Дэрбэ-Дербесов
Енэмык-Енэмов	Куру-Куров	Хъитак-Хитачев	Кобл-Коблев	Лемпери-Лемпериев
Урс-Урсов	Аел-Аелов	Бечир-Бекиров	Исмел-Исмелов	Блахч-Блахов
Хъит-Хатит	Кучмэз-Кучмэзов	Джантай-Джантаев	Пет-Петов	Хъатыу-Хатуев
Теуц-Дж-Теувож	Жэдэк-Жэдэков	Мэлакху-Мелаков	Блахч-Блахов	Мамжык-Мамжиков

Урысые Федерацием и Президент 2009-рэ ильэсүм тыгъэгзэээм и 28-м ышыг тъэ унашьоу N 3510-р зытетэу «Цыифхэр Урысые Федерацием и Президент иприемнэхэм зэрацырагьэблагъэхэрэм федеральнэ күүликъухэмрэ учреждениехэмрэ ялаажхэр зэрэхэлжэхэрэм ехынлагь» зыфиорэр гэцэктэгъэним тегье-псыхъягъэу федеральнэ күүликъухэмрэ учреждениехэмрэ Адыгэ Республикаэмкіэ ячынпэ органхэм ялешхъяэтетхэм 2020-рэ ильэсүм иапэрэ кіэлъэныкьо цыифхэр Урысые Федерацием и Президент иприемнэу Адыгэ Республикаэм щынэм зэрэ-рагьэблэгъэштхэмкіэ графикир зэхагъяауцай.

Федеральнэ Құулықъүхэмрә учреждениехэмрә ячып! оғанхәм япащәхәм бәрәскәжъым, мәфәк! мағәхәр хәмитхәу, **сыйхатыр 14.30-м қызығъэжъағъез 17.30-м** нәс цыифхәр рагъблагъях.

Приемэм үзлэжэхэй 1энэтэхэр зыныгхэм бэрэскэжьи, мэфэк мафэхэр хэмжтихэе, сыхыатыр 10.00-м къышгэжэжьагэй 18.00-м нэс тоф ашэ, **сыхыатыр 13.00-м къышгэжэжьагэй 14.00-м нэс язэпүүгьо уахт.**

Приемнэр зыдэцшиэр: къ. **Мыекуяапз**, ур. **Советскэр**, 176, Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэ Администрации зычээт унэр, тел. 8 (8772) 52-19-00.

2020-рэ ильэсүм иапэрэ кІэлъэныкъо федеральнэ къулыкъухэмрэ учреждениехэмрэ ячІыпІэ органхэм япащэхэм цІыфхэр Урысые Федерацием и Президент иприемнэу Адыгэ Республикаем щыІэм зэрэрагъэблэгъэштхэмкІэ графикир

Зырагъэблэгъэштхэ уахътэр – сыхь. 14.30 – 17.30

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Тыкъэзыуцуухъэрэ дунаим икъеухъумэн епхыгъэ зэфыщтыкІехэм ягъэпсынкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкухъэм яполномочиехэм яхыллагъ» зыфиорэм ия 4-рэ статья зэхъокыныгъэ фэшыгъэнэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2019-рэ ильэсийм тыгъэгъазэм и 9-м ыштагь

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Тыкъэзыуцуухъэрэ дунаим икъеухъумэн епхыгъэ зэфыщтыкІехэм ягъэпсынкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкухъэм яполномочиехэм яхыллагъ» зыфиорэм ия 4-рэ статья зэхъокыныгъэ фэшыгъэнэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Тыкъэзыуцуухъэрэ дунаим икъеухъумэн епхыгъэ зэфыщтыкІехэм ягъэпсынкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкухъэм яполномочиехэм яхыллагъ» зыфиорэм ия 4-рэ статья зэхъокыныгъэ фэшыгъэнэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Тыкъэзыуцуухъэрэ дунаим икъеухъумэн епхыгъэ зэфыщтыкІехэм ягъэпсынкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкухъэм яполномочиехэм яхыллагъ» зыфиорэм ия 4-рэ статья зэхъокыныгъэ фэшыгъэнэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Тыкъэзыуцуухъэрэ дунаим икъеухъумэн епхыгъэ зэфыщтыкІехэм ягъэпсынкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкухъэм яполномочиехэм яхыллагъ» зыфиорэм ия 4-рэ статья зэхъокыныгъэ фэшыгъэнэм фэгъэхыгъ

«71) Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкъоу мэхэм якъеухъумэн епхыгъэ юфыгъо заулэхэм язэшохын фэгъэзагъэм;».

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым куачіе илэ зыхъурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щуублагъэу мы Законым куачіе илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Къумпывыл Мурат къ. Мыеекъуапэ, тыгъэгъазэм и 18, 2019-рэ ильэс N 304

Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Сабьеу къэхъугъэм пае ахъщэу аратырэм ехыллагъ» зыфиорэм зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Федеральнэ законэу N 210-р зытетэу «Къэралыгъо ыкчи муниципальнэ фэло-фашІехэр зэрэзэхажхэрэ шыкіэм ехыллагъ» зыфиорэу 2010-рэ ильэсийм бэдээгъум и 27-м къыдэкыгъэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу N 18-р зытетэу «Къэралыгъо регламентхэмкІэ ыкчи къэралыгъо уппъекунымкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкухъэм Юфэу ашлэрэм ехыллагъ» зыфиорэу 2019-рэ ильэсийм щилэ мазэм и 28-м аштагъэм атегъэпсыхъагъэу **унашъо сэшы:**

1. Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Сабьеу къэхъугъэм пае ахъщэу аратырэм ехыллагъ» зыфиорэу 2012-рэ ильэсийм бэдээгъум и 4-м къыдэкыгъэм мыш фэдэ зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм:

1) пэублэм хэт гүшүїхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкухъэм административнэ регламентхэм язэхэгъэуцон ыкчи яхэсэн епхыгъэ юфыгъохэр зэрэзэшуахъихэрэм ехыллагъ» зыфиорэм ачыплэкэ гүшүїхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкухъэм къэралыгъо уппъекунымкІэ административнэ регламентхэр зэрштэхэрэ ыкчи зэраухэсихэрэ шыкіэр» зыфиорэм тхыгъэнхэм;

2) я 2-рэ пунктэр мыш тетэу тхыгъэнхэм:

«2. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «ЮфшІэннымкІэ ыкчи цыифхэр социальнэу ухумэгъэнхэмкІэ Гупчэр» зыфиорэм идириектор, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Цыифхэм къэралыгъо ыкчи муниципальнэ фэло-фашІехэр афызэшохыгъэнхэмкІэ пшъерильбыэ зыгъэцкІэрэ Гупчэр» зыфиорэм ипащэ къэралыгъо фэло-фашІехэр яхыгъэ юфхъабзэхэр административнэ регламентым диштэу зэшуахынхэм.

3. Къэбар-правовой отделым:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкухъэм яофициальнэ Интернет-сайт ригъэхъанэу;

— къащахаутынм пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгейим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс къыдэкырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуугъоягъэхэр» зыфиорэм алэкигъэнхэм.

4. Мы унашъор зэрагъэцакІэрэм Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу И. В. Ширинам гъунэ льифынэу.

5. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 7 зытешлэкэ мы унашъом куачіе илэ мэхъу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбеч къ. Мыеекъуапэ, тыгъэгъазэм и 23, 2019-рэ ильэс N 356

Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм ис сэкъатхэм яфэло-фашІехэм язэшохын епхыгъэ юфхъабзэхэмкІэ рахъухыгъэхэр зэрагъэцакІехэрэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм ис сэкъатхэм яфэло-фашІехэм язэшохын епхыгъэ юфхъабзэхэмкІэ рахъухыгъэхэр зэрагъэцакІехэрэм епхыгъэу унашъо сэшы:

1. Сэкъатныгъэ зиэхэм яфэло-фашІехэм ягъэцкІэнкІэ ильэсийм къыклоц юфхъабзэхэу зэрахъащхэм ялан ухэсигъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкухъэм яофициальнэ Интернет-сайт ригъэхъанэу;

— къащахаутынм пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгейим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс къыдэкырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуугъоягъэхэр» зыфиорэм алэкигъэнхэм.

3. Мы унашъор зэрагъэцакІэрэм Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу И. В. Ширинам гъунэ льифынэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 7 зытешлэкэ мы унашъом куачіе илэ мэхъу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбеч къ. Мыеекъуапэ, шэкіогъум и 25-рэ, 2019-рэ ильэс N 319

Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Страховой пенсием мазэ къэс ахъщэ тедзэу фашырэм игъэнэфэн» зыфиорэм зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Федеральнэ законэу N 210-р зытетэу «Къэралыгъо ыкчи муниципальнэ фэло-фашІехэр зэрэзэхажхэрэ шыкіэм ехыллагъ» зыфиорэу 2010-рэ ильэсийм бэдээгъум и 27-м къыдэкыгъэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу N 18-р зытетэу «Къэралыгъо регламентхэмкІэ ыкчи къэралыгъо уппъекунымкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкухъэм Юфэу ашлэрэм ехыллагъ» зыфиорэу 2019-рэ ильэсийм щилэ мазэм и 28-м аштагъэм атегъэпсыхъагъэу **унашъо сэшы:**

1. Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Страховой пенсием мазэ къэс ахъщэ тедзэу фашырэм игъэнэфэн» зыфиорэу N 118-р зытетэу 2012-рэ ильэсийм мэдээгъум и 21-м аухэсигъэу мыш фэдэ зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм:

1) гүшүїэу «Гъэнэфэгъэнэйр» зыфиорэм ычыплэкэ гүшүїэхэу «унашъом диштэу шыгъэнэйр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

2) пэублэм хэт гүшүїэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкухъэм административнэ регламентхэм язэхэгъэуцон ыкчи яхэсэн епхыгъэ юфыгъохэр зэрэзэшуахъихэрэм ехыллагъ» зыфилохэрэм ачыплэкэ гүшүїэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкухъэм къэралыгъо уппъекунымкІэ административнэ регламентхэр зэрштэхэрэ ыкчи зэраухэсихэрэ шыкіэр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

3) а 1-рэ пунктын хэт гүшүїэу «Гъэнэфэгъэнэйр» зыфиорэм ычыплэкэ гүшүїэхэу «унашъом диштэу шыгъэнэйр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм.

2. Къэбар-правовой отделым:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкІеко къулыкухъэм яофициальнэ Интернет-сайт ригъэхъанэу;

— къащахаутынм пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгейим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс къыдэкырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуугъоягъэхэр» зыфиорэм алэкигъэнхэм.

3. Мы унашъор зэрагъэцакІэрэм Адыгэ Республикэм ЮфшІэннымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу И. В. Ширинам гъунэ льифынэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 7 зытешлэкэ мы унашъом куачіе илэ мэхъу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбеч къ. Мыеекъуапэ, шэкіогъум и 25-рэ, 2019-рэ ильэс N 362

Күшхъэфэчъэ спортыр

Дунэе зэнэкъокъур яджэуап

Урысыем күшхъэфэчъэ спортымкэ изэнэкъокъу Санкт-Петербург щыкъуагъ.

Адыгэ Республикаем спорт еджаплэ зыщызыгъасэхэрэм ялэпэлэснэгъэ зэрэхагъа хорэр зэлуклэгъухэм къащаагъэлэгъуагъ. Трекым зыщызэнэкъокъухэм Александр Евтушенкэм тыхыныр къыдихыгъ.

Стлашьу Мамыр джэрзир къыфагъашошнэу тигъэгүгъэштигъ, ау яплэнэр чылпэр къыхыгъ. Джэрзир къидээзыхыгъэм зы очкоилэх къинаргъ.

Республикем ишшашъэхэр ныбжыкъэхэм язэлуклэгъухэм ахэлэхагъа. Кристина Новаковар, Оксана Бабушкина, Анабелль Шмидт ягутынгъэкэ къахэшыгъэх. К. Новакома я 6-рэ чылпэр къыдихыгъ.

Адыгейим күшхъэфэчъэ спортымкэ иеджаплэ ипащэу Анатолий Лелюк, хульфыгъэхэм ятренерэу Дмитрий Конаревим къызэретауагъэу, едзыгъуи 8-мэ спортыменхэр ачызэнэкъокъугъэх. Щылэ мазэм и 16-м пешорыгъэш зэлуклэгъухэр Санкт-Петербург щаублэштигъ. Хагъэунэфыкъыре чылпэр къидээзыхыгъэр дунаим изэнэкъокъу хэлэжэштигъ.

Александр Евтушенкэм Олимпиадэ джэгунхэу 2020-рэ ильэсийм Токио Ѣыкъоцхэм зафегъэхьазыры. Зэлуклэгъу хэхыгъэхэм гъэхъа ѡа ашишымэ Олимпиадэм ѿтльэгъуущ.

Сурэтэйм итхэр: хагъэунэфыкъыре чылпэр къидээзыхыгъэхэр. А. Евтушенкэр (сэмэгумкэ къебгъэжьэнэш) апарэ ѿт.

Кымэфэ футболыр

«Урожай» анахь лъэш

Адыгэ Республикаем футболымкэ икымэфэ зэлухыгъэ зэнэкъокъу купищмэ ащикуагъ. Хагъэунэфыкъыре чылпэр къидээзыхыгъэхэм зэхэшаклохэр афэгушуагъэх.

Ешлэгъухэр

«Чыгушхъ» — МФОК — 2:1,
«Урожай» — «Ошъутен» — 1:0.

«Чыгушхъэм» иешлаклоу Ешыго Алый МФОК-м икъялапчъэ лэгудаор дидзагъ — 1:0. МФОК-р пчагъээм емьзэгъэу ылпэкэ ильштигъ. Р. Къошкым, А. Натхъом, Р. Къулэм, нэмыкхэм зэхэшэн юфыгъохэр дэгъо агъэцаклэштигъэх. «Чыгушхъэри» теклонигъэм фэбанэштигъ. А. Датхъужьыр гупчэм дахэу щешлэштигъ. МФОК-м зэгурьонигъэ хэлэу «Чыгушхъэм» иухумаклохэм апхыркыгъ, Къошк Рустем хъагъэм лэгудаор ридзагъ. Зэлуклэгъур аухыннымкэ нэгъэуплэгъу заулэ къэнагъэу Ешыго Алый МФОК-м икъялапчъэ благъэу еклю къялапчъэм лэгудаор дидзэнэу ижо ифагъ. «Чыгушхъэм» теклонигъэр къидихыгъ, ящэнэр чылпэр къыфагъэшьошагъ.

«Урожай» — «Ошъутен» — 1:0. «Ошъутенэр» узынэшишэу ѿшагъ, ау хъагъэм лэгудаор ридзэн ылпээ

къыгъэп. Зэлуклэгъум иаужыре таикъихэм Устэкъо Аэмэт «Ошъутенэм» икъялапчъэ благъэу еклюгъэу ухумаклохэр къызэринэкъигъэх, лъэшэу зэогъэ лэгудаор хъагъээм щичэрэгъуугъ — 1:0.

Чылпэр

1. «Урожай» — 13
2. «Ошъутен» — 10
3. «Чыгушхъ» — 8
4. МФОК — 3.

Ятлонэрэ купыр

1. «Кавказ»
2. «Волховец»
3. «Ошъутен».
- Я 3-рэ купыр
1. ФК «Тульский»
2. «Арсенал»
3. ЦФК.

Къахэшыгъэхэр

«Урожай» иешлаклоу Денис Крыловым гъогогуу 19 къялапчъэм лэгудаор дидзагъ, апарэ чылпэр къидихыгъ. «Чыгушхъэм» хэтэу Датхъужь Адам

гупчэм анахь дэгъо щешлэгъ. Къэлэлчээгүйт анахь дэгъур Антон Кабаев — «Ошъутен».

Апарэ купым ешлэгъо анахь дэгъо къыщыхагъэхэр Натхъо Амир — МФОК-р. Ятлонэрэ купым анахь дэгъо щешлэгъэр Делэкъо Аскэр — «Кавказ», ящэнэрэ

купым къыщыхагъэштигъэр Николай Симинченкэр ары — «Тульскэр».

Адыгэ Республикаем физкультурумкэ ыкки спортымкэ и Комитет ипащэ игуадээу Андрей Бородинир зэхэшэгъо купым ыццэкэ командэхэм къафэгүүшлагъ, гъэхъагъэхэр ашигнэу афиулагъ.

Зэхэшэгъо купым хэтхэу Николай Походенкэр, Хъабэхъу Рустам, Сергей Двойниковыр, Пэнэшьу Мыхьамодэ, футбол клубэу «Краснодар» зыфиорэм ипащэ игуадээу Хъакынэ Нурбый, Андрей Бородинир командэхэм, анахь дэгъо ѿшлагъэхэм кубокхэр, ѿтхуу тхылхэр, шуухафтынхэр аратыгъыгъэх.

«Урожай» ипащэу Александр Матусыян, тренер шъхьаэу Зекиогъу Мурат къызэретауагъэу, къоджэ спортым изыкье гээлэтийн клубыр тапэки чанэу хэлэжэштигъ.

Сурэтхэр зэнэкъокъум къыщыхыгъэх.

Нэкүубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкИ къыдэзыгъэхъэр:
Адыгэ Республикаем лъэпкэ Иофхэмкэ, Икыб къэралхэм ашыпсурэ тильэпкээгъухэм адьырэз эзхыныгъэхъэмкэ ѿкИ къэбар жыгъэм иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм къаихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэхъэм 5-м емыхъухэрэ ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкынэу ѿттэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъагъэхэр редакцием зэхэгъэхъэмкэ.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщашыхъятыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ѿкИ зэлтэй-Исыккэ амалхэмкэ и Министерстве и Темир-Кавказ чылпэр гъэйорышил, зэраушыхъятыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкИ
пчагъэр
4885
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 58

Хэутынум узыгъэхъэр
кээтхэнэу ѿт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщыхаутырэр
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шъхьаэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьаэм
игуадээр
Мэшлэкъо
С. А.

ПишэдэкIыж
зыхъырэ секретарыр

ЖакIэмкъо
А. З.